

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

januar 2019. godine

Bilten broj 1/2019

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	3
Šta sme predsednik opštine.....	3
Troškovi zamene dokumenata.....	5
Šta znači najava „sistemskih mera za borbu protiv kriminala i korupcije“	6
Presuda o nestalim penzijama i komentar predsednika države	8
Inicijative i analize.....	10
Nacrt izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i dalje sadrži štetne odredbe.....	10
Prioriteti za 2019. godinu - borba protiv korupcije.....	11
Saopštenja.....	13
Šta treba uraditi da bi Zakon o sprečavanju korupcije promenio stvari na bolje	13
Konferencije.....	14
CPI 2018: Pad Srbije za dva poena i 10 pozicija	14
Mediji	17
Srbija postavlja nove rokove za Poglavlje 23	17
Nedozvoljena donacija SNS-u od 1,3 miliona evra	19

Aktivnosti

U januaru smo predstavili Indeks percepcije korupcije ([CPI](#)) Transparency Internationala, najznačajnije globalno rangiranje zemalja koje pokazuje kako stručnjaci i poslovni svet vide korupciju i antikorupcijske (ne)uspehe 180 zemalja. Detaljnije u poglavlju "Konferencije".

Na izradi iil reviziji lokalnih antikorupcijskih planova, odnosno na formiranju tela za praćenje njihove primene ili podršci već formiranim telima, saradujemo sa šest gradova i opština u okviru dva projekta. Sa Novim Pazarom, gde je gradsko veće utvrdilo predlog LAP-a i gde se očekuje formiranje komisije koja će birati lokalno antikorupcijsko telo, radimo u okviru projekta koji je podržala Agencija za borbu protiv korupcije. USAID je, preko Projekta za odgovornu vlast (GAI), podržao rad sa gradovima Vranjem i Šapcem i opštinama Vrnjačka Banja, Raška i Sjenica.

Prikupljamo podatke za rangiranje svih opština i gradova u Srbiji po Indeksu transparentnosti lokalne samouprave. Prvo takvo istraživanje TS je sproveda 2015. godine, pre dve godine smo uradili istraživanje na manjem uzorku, a sada smo, uz podršku USAID-a ponovo obuhvatili sva mesta. Sa žaljenjem možemo da konstatujemo da se već u fazi prikupljanja podataka u nekim mestima moglo prepoznati nerazumevanja pojma transparentnost. Naši saradnici su se u tri opštine suočili sa negodovanjem službenika ili radnika obezbeđenja jer se "vzrmaju, nešto traže, zapisuju", a u jednom mestu su čak zvali policiju.

Transparentnost Srbija predsedava radnoj grupi za poglavlje 5 (javne nabavke) u okviru Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji. U januaru (18. januara) održana je godišnja sednica Konventa, na kojoj su predstavljene preporuke TS u vezi sa javnim nabavkama i javno – privatnim partnerstvima u kontekstu EU integracija Srbije i plana ekonomskih reformi Vlade Srbije.

Predstavnici TS učestvovali su 24. i 25. januara u Berlinu na sastanku povodom novog regionalnog projekta Transparency International posvećenog korupciji velikog obima.

Aktivnim smo u grupi nevladinih organizacija koja se bavi problemima u oblasti pristupa informacijama od javnog značaja, a imali smo i niz sastanaka u vezi sa reformom pravosuđa i izmenama krivičnog zakonika, kao i Akcionog plana za Poglavlje 23, nakon što je objavljen nacrt izmena tog dokumenta.

U januaru je objavljen 0 313 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije odnosno vesti u kojoj su citirani stavovi predstavnika TS. Na sajt TS postavili smo niz inicijativa i analiza, kao i zahteva državnim organima. Izdajamo [zahtev Parlamentu](#) u vezi sa predlaganjem kandidata za izbor novog Poverenika za informacije od javnog značaja i zahtev Ministarstvu pravde da dostavi izveštaje o [sprovođenju Akcionog plana za Poglavlje 23](#) i [ispunjavanju preporuka GRECO-a](#).

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

Šta sme predsednik opštine

28. januara 2019.

Vest da je uhapšen predsednik beogradske opštine Grocka zbog toga što je naručio napad (koji ima elemente pokušaja ubistva) na lokalnog novinara Milana Jovanovića, prijatno je iznenađenje. Naime, izgledalo je da se u potpunosti ponavlja scenario relativizovanja i zataškavanja krivice koji je viđen i u slučaju rušenja u Savamali – da i pored očigledno neizbežnog učešća ljudi iz vlasti u kriminalnom događaju odgovornost padne samo na osobe na nižim položajima, a da ni oni praktično ne budu kažnjeni. Tako je u slučaju odbijanja policije da zaštiti građane i imovinu u Savamali kao jedino odgovornog tužilaštvo označilo šefa smene u policijskoj stanici, a čak i za njega je kazna bila uslovna i taman ispod granice preko koje se gubi posao. Isto tako je bio okončan i postupak za paljenje kuće novinara portala Žig info iz Grocke: uslovnom osudom neposredne izvršiteljke uz označavanje osobe koja nema nikakvih neraščišćenih računa sa novinarom kao naručiocem.

Okolnost da je ovu vest saopštio (nenadležni) predsednik države, i to na vanrednom obraćanju građanima po povratku sa Svetskog ekonomskog foruma u Davosu (!) predstavlja još jedan udar na pravnu državu, svakako ne neočekivan. Ako do sada nekome nije bilo dovoljno jasno da javni tužilac nije jedini koji se pita o tome u kojem smeru može da se vodi istraga u slučaju vrčinske paljevine, činjenica da je predsednik države obnarodovao vest o hapšenju je još jedna potvrda upravo toga.

Motivi za ovaj iznenadni obrt se takođe lako mogu izvesti iz okolnosti da je konferencija sazvana neposredno po povratku iz Davosa, gde je predsednik Vučić učestvovao na panelu o medijskim slobodama i susretao se sa evropskim zvaničnicima. Valja se podsetiti i da je loša ocena stanja slobode izražavanja i medija u Srbiji bila jasno saopštena u udarnom delu poslednjeg Izveštaja o Srbiji Evropske komisije.

Ako vam je dobro
PESCANIK onda ništa

HOME | TEKSTOVI | EMISIJE | PREVODI | TEME | KNJIGE | ENGLISH

Nemanja Nenadić / 28/01/2019

Šta sme predsednik opštine?

Tekstovi

- Datum... 28/01/2019
- Srbija, školki primer autokratije 28/01/2019
- Šta sme predsednik opštine? 28/01/2019
- Luđom radovanje 28/01/2019
- Pogazanim kao lakav 28/01/2019
- Problem sja u Evropi 27/01/2019

Prevodi

- Problem sja u Evropi 27/01/2019
- Direkt kao praznik demokratije 18/01/2019

Stoga se i njegovo lično obraćanje može razumeti kao skretanje pažnje zvaničnicima EU na to da postoji politička volja da se napad na novinara ispita. Mošda strani zvaničnici ne bi ni uvažili izjavu nekog drugog zvaničnika ili institucije u Srbiji, jer godinama, kao i građani Srbije uostalom, dobijaju poruke da odgovori na sva bitna pitanja zavise isključivo od volje jednog čoveka. Predsedničko obraćanje možda ima i jednu dobru stranu – da lokalni moćnici razumeju da je njihova moć u okviru feuda ograničena i da im odanost ne pruža zaštitu baš od svega što im padne na pamet.

Struktura predsedničkog obraćanja građanima takođe zasluhuje pažnju. Na početku se saopštavaju informacije koje svakako ne bi mogle da budu razlog vanrednog obraćanja jer u njima nema ničeg novog („Uspeli smo da vratimo nadu i da u mnogim gradovima otvorimo fabrike... da Srbija bude najprivlačnija za strane investitore... da... vratimo pitanje Kosova... Srbijom ne vladaju otuđeni centri moći, ni tajkuni, ni strane ambasade. Narod je izvor vlasti i narod, na slobodnim izborima, donosi odluku“.

Vučić je rekao da „nismo imali najbolje rezultate kada je reč o pravdi... I ponavljam danas, u najkraćem mogućem roku biće donete izmene Krivičnog zakona i biće donet Zakon o poretku imovine“. Nakon ovih podsećanja, najava i promocije, Vučić je „potvrdio da je policija uhapsila Dragoljuba Simonovića, predsednika Opštine Grocka, predsednika Opštinskog odbora SNS-a i člana Glavnog odbora SNS-a, zbog napada na novinara Milana Jovanovića i dodao da je u ceo slučaj bio umešan i jedan policijski službenik“.

Zatim se vest o hapšenju postavlja u kontekst obećanja da članstvo u partiji nije apsolutna zaštita. Po Vučićevim rečima, „godinama i decenijama, posebno od 2000. do 2012, govori se o partijskim knjižicama kao svemogućim ulaznicama da radite šta hoćete“. U vezi sa ovim nije zgoreg podsetiti da se o političkoj zaštiti korumpiranih ljudi u vlasti „govorilo“ ništa manje i pre 2000. i posle 2012, a da je hapšenja ili vođenja postupaka protiv ljudi iz vlasti bilo, mada su bili ekstremno retki i pre 5. oktobra (ministar Sava Vlajković i Velimir Mihajlović 1993), a i u periodu 2000-2012 (gradonačelnik Goran Knežević).

Takođe, Simonović nije prvi opštinski čelnik iz SNS-a koji je makar privremeno lišen slobode i-ili funkcije zbog zloupotreba (na primer Blace, Alibunar). Međutim, nema osnova da se zaključi da bilo koji od tih slučajeva označava da je uspostavljen sistem nekažnjivosti i pravovremenog ispitivanja zloupotreba.

Ništa manje nije zanimljiva ni završna konstatacija predsednika na temu slučaja Simonović: „Sva lica su priznala izvršenje krivičnog dela, i policajac i neposredni organizator i neposredni izvršioци. Lici ćemo u Grocku da uspostavimo kontakt sa ljudima, da vidimo da li može da funkcioniše, ili da neko drugi formira vlast, ili da se raspisu izbori u Grockoj“. Hapšenje predsednika gradske opštine znači samo njegovu privremenu sprečenost da obavlja tu funkciju. Skupština opštine ga može većinom glasova razrešiti, kao što ga je i izabrala. Sve i da to ne učini, postoji zamenica (Živadinka Avramović) koja može da obavlja sve dužnosti. Drugim rečima, ako je odgovornost Simonovića za zlodela individualna, onda ne bi bilo razloga da se posle njegovog hapšenja govori o promeni skupštinske većine i raspisivanju izbora. Tako nešto bi imalo smisla jedino ako je Simonović predvodio kriminalnu grupu koja je funkcionisala u formi političke organizacije, tako da njegov odlazak povlači sa sobom i deo odborničke većine.

Kada bi javno tužilaštvo valjano radilo svoj posao, pitanje odgovornosti gročanskog predsednika i nekadašnjeg direktora Železnica bilo bi otvoreno daleko ranije. Jedan od izvora informacija tužilaštvu bi mogli biti tekstovi koji su objavljivani na portalu Žig info, koji su očigledno najviše smetali Simonoviću.

O njegovom poslovanju pisali su inače i nacionalni mediji, tako da se dugogodišnje nepostupanje ne može objasniti manjkom informacija. Ni sada nije kasno za reakciju.

S druge strane, ukoliko se istraga bude ograničila samo na izazivanje opšte opasnosti / ugrožavanje sigurnosti / pokušaj ubistva Jovanovića, a ne i na ispitivanje sumnji u zloupotrebe lokalne vlasti, jedina posledica je da će u nekim budućim slučajevima oni koji žele da učutkaju hrabre novinare biti obazriviji.

Novinari su već dan kasnije na dobar način iskoristili priliku da postave pitanje u vezi sa ispitivanjima zloupotreba. Naravno, ne javnim tužiocima, koji su i do sada bili nevidljivi, već predsedniku koji je i započeo priču.

Ostaje da se vidi da li će ovaj korektan Vučićev odgovor („uveren sam da će tužiocima proveriti...“) delovati stimulatивно na tužioce.

Među slučajevima koje treba ispitati jeste i pisanje portala Žig info u vreme izborne kampanje 2017. Naime, gročanski portal je izneo konkretne podatke o nezakonitim donacijama za predsedničku izbornu kampanju, koje su distribuirane lažnim donatorima preko opštinskog odbora vladajuće stranke.

Iako su kasnije objavljeni podaci o hiljadama istovetnih donacija potvrdili priču gročanskog portala, a „objašnjenje“ predsednika Vučića o „trećem čoveku iz kafane“ podstaklo dodatne sumnje, to nije bilo dovoljno ni Agenciji za borbu protiv korupcije, ni javnom tužilaštvu da ispitaju verodostojnost relevantnih delova izveštaja o finansiranju kampanje SNS-a, ili makar ne da rezultate svog ispitivanja predstave javnosti.

Ostaje da se vidi hoće li Simonović, čije je hapšenje predstavljeno kao dokaz da ne postoje političke privilegije pred kršenjem Krivičnog zakonika, biti ispitan i da li će odgovarati za sve za šta se sumnja, samo za one prestupe koje je uradio na svoju ruku ili samo za požar čiji plamen je zaparao pogled čak i onima koji na srpske prilike blagonaklono gledaju sa udaljenih destinacija.

Nemanja Nenadić, tekst je objavljen na sajtu Peščanik: <https://pescanik.net/sta-sme-predsednik-opstine/>.

Troškovi zamene dokumenata

25. januara 2019.

Zaključak Vlade kojim se građani u nekim slučajevima oslobađaju troškova zamene dokumenata, ne rešava problem ni potpuno ni dosledno.

Kao stvar principa, građani ne bi smeli da imaju troškove zamene ličnih dokumenata ukoliko je promena podataka uzrokovao neko drugi. Taj princip bi morao da važi jednako za sve građane. Aktuelni zaključak Vlade diskriminiše vlasnike ličnih karata bez čipa, jer im ne ostavlja mogućnost da besplatno nastave da koriste tu vrstu dokumenta. Dalje, zaključkom Vlade je propisano da će zamene o trošku republičkog budžeta biti vršene u slučajevima kada neka ulica prvi put dobija naziv ili zgrada kućni broj.

S druge strane, zaključak ne pokriva situacije kada skupština grada ili opštine odluči da promeni naziv ulice. U takvim situacijama ne bi bilo pravično da troškove takvih promena snose građani, ali ni da oni padaju na teret MUP-a i šire, republičkog budžeta. Radi veće odgovornosti kod preduzimanja ovakvih poteza, trebalo bi propisati da je lokalna samouprava ta koja treba snosi sve troškove nastale zbog promene naziva ulica, bilo da oni nastaju za pojedince ili pravna lica. Izuzetak bi mogle da budu situacije kada do promene naziva dolazi na osnovu inicijative samih građana koji žive u određenoj ulici, u kojem slučaju trebalo sami da snose i troškove. Takve situacije su veoma retke - štaviše, u većini situacija građani nemaju čak ni mogućnost da se na javnoj raspravi izjašnjavaju o predlogu za izmenu naziva ulice u kojoj žive.

Šta znači najava „sistemskih mera za borbu protiv kriminala i korupcije“

14. januara 2019.

Na konferenciji za štampu predsednika Republike, čije reči su, stojeći iza njega i sa strane, nemo potvrđivali premijerka i ministar unutrašnjih poslova, najavljene su „sistemске, sveobuhvatne mere protiv kriminala i korupcije“. Međutim, na konferenciji u stvari nije bilo reči o merama za borbu protiv krivičnih dela korupcije, već o promeni visine zaprečenih kazni za ubistva, silovanja, teške krađe i nezakonitu proizvodnju narkotika, za povratnike kao i o uvođenju mogućnosti da se izrekne kazna doživotnog zatvora. Ova konferencija je inače održana nakon okončane sednice Saveta za nacionalnu bezbednost, što bi u ovom slučaju moglo da bude objašnjenje zašto je na temu borbe protiv kriminala govorio nenadležni državni funkcioner.

Predsednik je čitao statističke podatke o osudama za teška krivična dela, prikazujući da su kod velikog broja njih kazne ublažene ispod zakonskog minimuma, što bi trebalo da bude jedan od razloga za najavljene izmene zakona. Da bi priča bila potpuna bilo bi smisleno predstaviti makar neko istraživanje koje empirijski dokazuje da se broj izvršenih ubistava, silovanja, teških krađa i teških krivičnih dela u vezi sa drogom značajno smanjuje kada se poveća prosečna dužina zatvorskih kazni.

Kada je pak reč o najavi uvođenja doživotne robije za krivična dela gde se i sada dosuđuju dugogodišnje zatvorske kazne, to očigledno nema mnogo veze sa prevencijom kriminala, već sa uveravanjem građana da nepopravljivi prestupnik neće biti u prilici da ponovi zločin.

Vučić je najavio promene zakona, ali je ostalo nedorečeno u čemu je tačno problem koji treba da se reši. Naime, ako se smatra da sudije pogrešno primenjuju pravila o ublažavanju kazne ispod zakonskog minimuma, to može biti posledica prilagođavanja sudskoj praksi koja preširoko tumači razloge za ublažavanje ili pak korupcije u pojedinačnim slučajevima.

Međutim, iako je opšta poruka poslata sa ove konferencije bila da sudije masovno greše u primeni zakona i da to čine u korist kriminalaca, Vučić je izneo i jednu očigledno protivrečnu tezu – da njih 99% dobro radi svoj posao.

Manje pažnje je dobila znatno krupnija novina i potencijalno korisnija novina najavljena na ovoj konferenciji za štampu – ograničenje roka za krivična suđenja na godinu dana. U tom kontekstu je pomenut i postupak zbog korupcije na kragujevačkom Pravnom fakultetu koji je ušao u drugu deceniju uz velike šanse da zastari. Ostalo je potpuno nejasno šta bi bila posledica ukoliko se rok probije – da li bi kriminalci bili automatski oslobođeni posle 12 meseci, da li bi postupajući sudija bio kažnjena ili bi nakon tog vremena prestala mogućnost izvođenja dokaza i rasprave (kao što u Skupštini posle isteka deset sati ne može više da se vodi rasprava po amandmanima, ma koliko ih bilo, već se mora odlučivati).

Šta god da je u pitanju, teško je zamisliti rešenje koje bi bilo u skladu sa ostatkom pravnog sistema.

Na kraju, ali najvažnije: ovo je još jedan slučaj da građani dobijaju najavu sprovođenja nekih mera državne politike, ali bez ikakve mogućnosti da provere da li su te najave istinite i bez mogućnosti da neko stručan, kome građani veruju, proceni da li će mere ostvariti ciljeve koje obećava politički vrh.

Naime, Vučić je (ovaj put nepoznato da li kao predsednik države, čelnik Saveta za nacionalnu bezbednost ili kao šef partije koja ima većinu narodnih poslanika) u vezi sa tim rekao:

„Dugo nam je trebalo da deo ovih mera pripremimo. Imaćete ih u potpunosti na uvid javnosti za dvadesetak dana, a u Narodnu

skupštinu ćemo, videćemo da li ćemo da idemo kao većina narodnih poslanika ili kao Vlada, ja bih voleo kao Vlada, naravno mislim da je Ana tu, žena koja će da predloži ministrima i da donese odluku po tom pitanju, mi idemo sa ovakvim merama i biće to teška borba, jer sad će stručnjaci da krenu po raznim ambasadama i da pričaju o ljudskim pravima, kriminalci će da se ujedine ...“

Ako će mere biti pripremljene „za dvadesetak dana“, bilo bi bolje da sa promocijom sačekalo dok ne budu objavljeni nacrt izmena i dopuna Krivičnog zakonika i Zakonika o krivičnom postupku.

Ostalo je upadljivo nejasno ko je mere do sada pripremao i ko će ih pripremati u narednih 20 dana pripremati. Naime, iz Vučićeve izjave je jasno da se predlog izmena ova dva zakona priprema van resornog Ministarstva pravde jer se pitanje predlagača posmatra isključivo kao tehničko – može da ih predloži Vlada, a ako neće, tu je većina narodnih poslanika koja će i da predloži i da usvoji zakone.

Ko god da bude predlagač, najavljeno je da će javnosti ove promene biti „date na uvid“. S druge strane, ono što nalaže Zakon o državnoj upravi jeste da o važnim izmenama zakona resorno ministarstvo otvori javnu raspravu. Takva javna rasprava bi trebalo da ima za cilj da se nacrti zakona unaprede, a ne da se zadovolji forma.

Presuda o nestalim penzijama i komentar predsednika države

4. januara 2019.

Krajem 2018. godine sud u Bačkoj Palanci doneo je prvostepenu presudu kojom je naložio Fondu PIO da jednom penzioneru isplati 478.556 dinara kao razliku između pripadajućeg i umanjenog iznosa mesečne penzije za period od 9.12.2015. pa do 31.12.2017.

Kako se navodi u ovoj presudi, "po stanovištu suda tuženi je bio dužan da svim korisnicima pa i tužitelju kojima je umanjio penziju, prethodno po službenoj dužnosti donese rešenje o umanjenju penzije sa poukom o pravnom leku".

Reč je o jednom od korisnika kojem penzije nisu isplaćene u punom iznosu u vreme važenja "Zakona o privremenom uređivanju načina isplate penzija".

Kao što je Transparentnost Srbija upozorila u vreme donošenja ovog zakona, tim posebnim zakonom, donetim bez javne rasprave, penzije nisu umanjene na pravno valjan način, već je propisano da se deo tih primanja neće isplaćivati.

Na taj način su Vlada kao predlagač i Narodna skupština koja je usvojila ovaj zakon, privremeno obezbedili fiskalnu stabilnost, ali su istovremeno stvorili osnov za fiskalnu

destabilizaciju u budućnosti, kada penzioneri kojima ove naknade nisu na pravnovaljani način umanjene, budu ostvarili svoja potraživanja.

Sud u Bačkoj Palanci je stao na takvo stanovište. Rešenje kojim se utvrđuje iznos penzije nije izmenjeno, penzioneru takvo izmenjeno rešenje nije dostavljeno, pa mu nije bila pružena mogućnost da se na takvo rešenje žali.

U novogodišnjem intervjuu za portal Espresso, predsednik Srbije, Aleksandar Vučić, u vezi sa ovom presudom je izjavio: "...čekam da se nešto dogodi. Čekam da se nešto završi. Onda ćete da se iznenadite ko, kako i zašto je doneo takvu presudu."

Ova izjava ne predstavlja "komentarisanje sudskih odluka", koje je kodeksima usvojenim u okviru procesu EU integracija zabranjeno predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti.

Naime, predsednik nije ni komentarisao odluku suda, već je insinuirao da je odluku doneo neko drugi, a ne postupajući sudija i da presuda nije doneta iz razloga i na osnovu propisa koji su u njoj saopšteni, već iz nekog drugog motiva.

Jedino relevantno "čekanje da se nešto dogodi", u vezi sa ovom presudom, moglo bi da bude jedino čekanje da se protiv istog tog sudije ili nekog po čijem nalogu je postupao povede krivični postupak zbog krivičnog dela "kršenje zakona od strane sudije", zato što je zloupotrebio svoj položaj da bi naneo štetu PIO fondu ili doneo korist penzionerima. Sve i da postoje takve sumnje, dokazi ili istraga, to opet ne bi bila stvar o kojoj bi bilo ko van nadležnog

javnog tužilaštva i istražnih organa imao pravo da zna dok se ne podigne optužnica. U međuvremenu, izjava se s pravom može shvatiti kao svojevrsan pritisak na novosadski Apelacioni sud koji treba da odluči po žalbi PIO na presudu Osnovnog suda u Bačkoj Palanci i na druge sudije koje rešavaju u sličnim predmetima, ali Visoki savet sudstva tim povodom još uvek nije reagovao..

Inicijative i analize

Nacrt izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i dalje sadrži štetne odredbe

5. januara 2019.

Transparentnost Srbija upozorava da novi nacrt izmena i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, i pored brojnih argumentovanih kritika, ukida pravo na pristup informacijama o brojnim preduzećima u vlasništvu države, koja raspolažu imovinom vrednom nekoliko milijardi evra.

Propuštena je prilika da se poboljšaju i druge norme, npr. u vezi sa izborom i razrešenjem poverenika, a sistem za izvršenje Poverenikovih rešenja nije dovoljno delotvoran i usklađen sa ostatkom pravnog poretka. Decembarски Nacrt je u jednom bitnom segmentu pogoršan u odnosu na martovski. Naime, Narodna banka Srbije je, uz neutemeljeno obrazloženje, izuzeta iz nadležnosti Poverenika. Nezadovoljnim tražiocima informacija od ovog organa bi tako preostala samo mogućnost vođenja upravnog spora, odnosno jedan umesto dva pravna leka.

S druge strane, veoma je značajno to što je otklonjena opasnost da se pravo na pristup informacijama ostvaruje još sporije nego što je to danas slučaj. Naime, u decembarском nacrtu, za razliku od onog iz marta 2018, više nema mogućnosti da organi vlasti, umesto da izvrše rešenje Poverenika, pokrenu upravni spor. Takođe se može pohvaliti to što je precizirana norma u vezi sa novouvedenom kategorijom organa vlasti – pravnim licima i preduzetnicima kojima je povereno vršenje javnih ovlašćenja.

Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu je 19. decembra 2018, pola godine nakon okončanja javne rasprave o prethodnom nacrtu izmena zakona dostavilo na mišljenje državnim organima novi nacrt izmena zakona. U prpratnom obrazloženju nije objašnjeno zbog čega nisu prihvaćeni brojni predlozi organizacija civilnog društva i građana sa javne rasprave održane u aprilu ove godine, kao ni mišljenja eksperata SIGMA.

Inače ovaj, kao i prethodni nacrt, donosi neka poboljšanja u odnosu na postojeći tekst Zakona, naročito u vezi sa proaktivnim objavljivanjem informacija u Informatorima o radu, koji će biti obavezni za sve organe vlasti i koji će biti objavljeni u mašinski čitljivom obliku.

Imajući u vidu da je pravo na pristup informacijama ustavno pravo građana, kao i dokazanu korisnost ovog pravnog sredstva za nadzor javnosti nad subjektima koji raspolažu značajnim javnim sredstvima, smatramo da Zakon o slobodnom pristupu informacijama ne bi smeo da se menja sve dok iz Nacrta ne budu uklonjene norme kojima se umanjuje dostignuti nivo prava – u vezi sa preduzećima u državnom vlasništvu i Narodnom bankom. Ostale norme treba poboljšati na osnovu iznetih predloga međunarodnih stručnjaka, civilnog društva i Poverenika za informacije.

Detaljnija analiza Nacrta može se preuzeti [sa sajta TS](#)

Prioriteti za 2019. godinu - borba protiv korupcije

29. januara 2019.

Transparentnost Srbija (deo Transparency International) smatra da će u 2019. i 2020. sledeća pitanja biti od najveće važnosti za uspešniju borbu protiv korupcije:

Politička korupcija

Zakonsko ograničavanje mogućnosti za vođenje “funkcionerske kampanje”, to jest, prividno redovnih aktivnosti javnih funkcionera koje se preduzimaju radi političke promocije;

Uspostavljanje nezavisnog nadzora poštovanja zakona u vezi sa izborima i kampanjom, imajući u vidu nedovoljnu aktivnost nadzornih organa i sumnje u političku pristrasnost pri donošenju odluka (Regulatorno telo za elektronske medije, Agencija za borbu protiv korupcije, Republička izborna komisija, javna tužilaštva)

Uvođenje pravila o finansiranju referendumske kampanje

Antikorupcijski planovi

Utvrđivanje razloga za neostvarivanje ciljeva iz Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije 2013-2018 i donošenje nove Strategije koja će sadržati i mere za odgovornost Temeljna revizija Akcionog plana za Poglavlje 23 EU integracija (dodavanje novih aktivnosti, precizniji indikatori ispunjenosti), i uspostavljanje efikasnog praćenja sprovođenja

Gonjenje i kažnjavanje korupcije

Ispitivanje svih slučajeva sumnji na korupciju u vezi sa kojima su obelodanjeni dokumenti ili iznete direktne optužbe, bez čekanja javnog tužioca da iko podnese krivičnu prijavu, i objavljivanje informacija o ishodu ispitivanja, uključujući i obrazloženje u slučaju da je utvrđeno da nema krivične odgovornosti;

Obezbeđivanje svih uslova za gonjenje korupcije primenom posebnih istražnih tehnika, za sprovođenje finansijskih istraga uporedo sa krivičnim i za proaktivnost u ispitivanju korupcije;

Izmene Krivičnog zakonika radi efikasnijeg gonjenja pojedinih oblika korupcije.

Prevenција korupcije - javnost rada

Vlada Srbije treba da obezbedi izvršenje rešenja Poverenika i da sama počne redovno da postupa po primljenim zahtevima;

Skupština treba da izabere novog poverenika što pre, na osnovu kriterijuma koje će da postavi i u postupku otvorenom za prijavljivanje stručnih kandidata;

Pravo na pristup informacijama ne sme biti umanjeno ni jednom izmenom zakona (uključujući i sadašnje predloge koji se odnose na informacije o radu preduzeća u državnom vlasništvu i NBS)

Organi vlasti treba da objavljuju sve informacije u otvorenom formatu, a državni kontrolni

organi treba da ukrštaju podatke iz ovih baza kod određivanja svojih planova rada i sprovođenja nadzora

Treba uvesti obavezu izrade i objavljivanja obrazloženja za odluke, tamo gde ona trenutno ne postoji (npr. pojedini zaključci Vlade)

Javne finansije

Uspostavljanje delotvornog nadzora nad javnim nabavkama;

Obezbeđivanje pune transparentnosti kod javno - privatnih partnerstava;

Prestanak prakse zaključivanja međudržavnih sporazuma na osnovu kojih se može isključiti transparentnost i nadmetanje u vezi sa zaključivanjem ugovora o javnim nabavkama, javnoprivatnim partnerstvom i prodajom javne imovine.

Saopštenja

Šta treba uraditi da bi Zakon o sprečavanju korupcije promenio stvari na bolje

18. januara 2019.

Transparentnost - Srbija (deo Transparency International), imajući u vidu brojne nedostatke nacrtu Zakona o sprečavanju korupcije iz avgusta 2018, pozdravlja najavu Ministarstva pravde da otvori javnu raspravu o novom nacrtu tog zakona i pristup ministarke za evropske integracije da je "kvalitet važniji od brzine". Međutim, kada se ima u vidu da do sada objavljeni nacrti nisu sadržali rešenja za sve veoma važne probleme prepoznate u praksi, izveštajima EU i planovima Republike Srbije, kašnjenje reforme se može tumačiti i nedovoljnom spremnošću da se ti problemi reše.

Izmene Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije su prvobitno planirane za davnu 2014. godinu, a pisanje novog zakona je počelo marta 2015. Ministarstvo pravde je objavilo prvi nacrt zakona u oktobru 2016, a drugi, značajno lošiji, pod novim nazivom (Zakon o sprečavanju korupcije) avgusta 2018. Iako su o ovim nacrtima bile organizovane javne rasprave, nisu objavljeni celoviti izveštaji o razmatranju dobijenih predloga.

Transparentnost Srbija je predložila da se krivično delo u vezi sa davanjem lažnih podataka o imovini precizira a gonjenje olakša ukidanjem nedokazive „namere“. Dali smo predloge za sprečavanje zloupotrebe javne funkcije kroz izmišljanje promotivnih aktivnosti, koje funkcionerima služe da povećaju prisustvo u informativnom programu medija u doba izborne kampanje. Ovo je posebno važno u kontekstu sve češćih najava novih izbora i sve zastupljenije prakse vođenja „funkcionerskih kampanja“.

Takođe, TS smatra da je od izuzetnog interesa da Ministarstvo prihvati naš predlog da zakon potpuno zabrani kumulaciju javnih funkcija, umesto sadašnjeg režima davanja saglasnosti, da funkcioneri budu dužni da prijavljuju poklone velike vrednosti, čak i kada naizgled nisu dati u vezi sa javnom funkcijom, kao i gotovinu u vrednosti preko 10.000 evra. Kontrolu bi takođe trebalo podvrgnuti poslovanje firmi u vlasništvu funkcionera sa koncesionarima, primaocima subvencija i preduzećima koja obavljaju poslove u Srbiji na osnovu međudržavnog sporazuma.

Za prevenciju korupcije bi bila važna dopuna prema kojoj bi analiza rizika od korupcije bila obavezna u pripremi svih propisa. Kada je reč o članovima Odbora i direktoru Agencije, uslov za izbor bi trebalo da bude nepovezanost sa političkim subjektima po bilo kom osnovu, a ne samo članstvu u partiji (npr. da nisu bili kandidati na poslednjim izborima, finansijeri, članovi izbornih komisija iako formalno nisu bili članovi stranke). Najzad, Agencija bi trebalo da ima efikasniju mogućnost pristupa dokumentima koji su joj potrebni u radu, a zadaci ovog organa bi trebalo da budu precizirani, tako da se mogu objektivno sagledati rezultati njenog rada.

Konferencije

CPI 2018: Pad Srbije za dva poena i 10 pozicija

29. januara 2019.

Transparentnost Srbija predstavila je Indeks percepcije korupcije za 2018. godinu. Srbija se i dalje smatra zemljom u kojoj je nivo korupcije visok, sa 39 od poželjnih 100 poena, a ove godine je za deset mesta pala na listi Indeksa percepcije korupcije (CPI), i zauzima 87. mesto.

Nakon blagog porasta, skor Srbije je sada isti kao što je bio i u CPI 2012, a bitnijih promena nije bilo već duže od decenije. Ove godine delimo 87. mesto, od 180 zemalja, sa Narodnom Republikom Kinom. U prethodnom istraživanju, Srbija je imala dva poena više i zauzimala je 77. mesto.

Prema oceni Transparentnosti, Srbija beleži korak nazad u istraživanjima zbog toga što ne primenjuje dosledno ni preventivne ni represivne mehanizme protiv korupcije. Nisu ispitani čak ni oni slučajevi sumnje na korupciju koji su dokumentovani u izveštajima medija i državnih organa, kao što je pokazalo i nedavno objavljeno istraživanje TS.

Na strani prevencije, ni prošle godine nisu sprovedene ključne antikorupcijske odredbe Zakona o javnim preduzećima (izbor i razrešenje direktora), Zakona o državnim službenicima (izbor i razrešenje službenika na položaju), Zakona o javnim nabavkama (prekršajne kazne), Zakona o Agenciji za borbi protiv korupcije

(u vezi sa zloupotrebom javne funkcije za stranačku promociju) i Zakona o slobodnom pristupu informacijama (sprovođenje rešenja Poverenika).

Aktuelni nacrt izmene Akcionog plana za Poglavlje 23 EU integracija, ključni dokument politike Vlade u ovoj oblasti, ne predstavlja dobru osnovu za poboljšanje stanja. Naime, taj plan zadržava isti neambiciozni koncept kao i postojeći tekst iz 2016, samo konstatuje višegodišnja zakašnjenja i ne pruža uverenje da će se išta promeniti ubuduće.

Na osnovu do sada objavljenih podataka, još uvek nije jasno da li su dugo najavljivani početak rada četiri posebna tužilačka odeljenja za borbu protiv korupcije, tokom 2018. donele neke pozitivne promene u gonjenju korupcije u pogledu broja optuženja i oduzimanja imovine. Očigledno je međutim, na osnovu istraživanja iskustava građana i obelodanjenih sumnji u korupciju, da veliki broj slučajeva i dalje nije prijavljen i istražen. Kada je reč o ovoj vrsti kriminala, izvesnost otkrivanja počinitelja je daleko važnija od visine izrečenih kazni.

Na lošu percepciju korupcije, prema oceni TS, u velikoj meri utiču netransparentnost u donošenju odluka i odsustvo konkurencije kod zaključivanja velikih Vladinih ugovora. To je najvidljivije u slučajevima neobjavljivanja ugovora i drugih dokumenata, kao i pri sklapanju poslova za izgradnju najvećih infrastrukturnih objekata direktnim ugovaranjem, po cenama koje izazivaju sumnju u tržišnu zasnovanost.

Detaljnije o Indeksu percepcije korupcije i rezultatima

Indeks percepcije korupcije već dvadeset četvrtu godinu za redom sačinjava vodeća antikorupcijska organizacija na globalnom nivou, Transparency International. Ove godine je rangirano 180 zemalja i teritorija, isto kao i godinu dana ranije. Zemlje se boduju na skali od 100 (veoma čiste) do 0 (veoma korumpirane).

Srbija je ove godine plasirana na 87. mesto (prošle godine 77), sa skorom od 39, što je za dva poena niže u odnosu na prethodnu godinu. Fluktuacije su minimalne, a poslednji značajniji napredak je zabeležen pre više od deset godina. Sa skorom od 39, Srbija je u grupi zemalja sa raširenom korupcijom (ispod 50). Ovaj skor nas smešta četiri poena ispod svetskog proseka (oko 43) i osamnaest poena ispod proseka za Evropu.

**CORRUPTION
PERCEPTIONS
INDEX 2018**

Na vrhu liste se nalaze Danska sa 88 i Novi Zeland sa 87 poena, a na dnu Somalija sa 10 i Sirija i Južni Sudan sa 13. Među bivšim socijalističkim zemljama Evrope najbolje je plasirana Estonija sa skorom od 73, a iz bivše SFRJ Slovenija sa 60. Od zemalja šireg regiona koje nisu članice EU najbolja je percepcija o Gruziji (58). Od suseda od nas su lošije rangirane Bosna i Hercegovina (38), Makedonija (37) i Albanija (36) i Za Kosovo se rade posebna istraživanja i ocena je 37 (dva poena lošije nego 2017).

Bitno je napomenuti da utisak o visokoj raširenosti korupcije imaju i građani Srbije, što proizlazi iz rezultata istraživanja koja se vrše na nacionalnom uzorku (npr. istraživanje rađeno za potrebe GAIUSAID projekta iz 2018, ranije objavljivi Globalni barometar korupcije Transparency International, ranije objavljena istraživanja UNDP), iako su kod tih istraživanja fluktuacije u percepciji korupcije znatno veće.

Visoka percepcija o korupciji jeste problem, zbog stvaranja predubeđenja da se bez korupcije ne može završiti posao. Međutim, prioritet državnim organima treba da bude sprečavanje, otkrivanje i kažnjavanje postojeće korupcije, a ne promena utiska o njenoj rasprostranjenosti.

Pri izradi CPI se uzima u obzir 13 relevantnih istraživanja koja mere percepciju o korumpiranosti javnog sektora. Ta istraživanja predstavljaju mišljenje ili utisak koji o korumpiranosti državnih funkcionera i javnih službenika imaju oni koji sa njima posluju ili koji o tome savetuju poslovne ljude, vlade i međunarodne institucije. Istraživanja moraju biti objavljena u poslednja 24 meseca i mora postojati makar tri takva izvora podataka da bi zemlja bila rangirana.

Srbija je ove godine obuhvaćena sa ukupno osam relevantnih istraživanja (isto kao za 2017), što garantuje još viši stepen pouzdanosti nalaza, kao i uporedivost podataka sa onima iz ranijih godina. Korišćeni su Global Insight Country Risk Ratings, Bertelsmann Foundation, World Economic Forum, Economist Intelligence Unit, Freedom House, International Country Risk Guide, World Justice Project Rule of Law Index i Varieties of Democracy Project. Sva istraživanja koja su relevantna za Srbiju, osim jednog, objavljena su tokom 2018, a nekoliko ih je sprovedeno tokom 2017. Ocene po pojedinim istraživanjima kreću se u rasponu od 34 do 44. Standardna devijacija je (2.89)..

Mediji

Srbija postavlja nove rokove za Poglavlje 23

RFE, Ljudmila Cvetković, 25. januara 2019.

Ministarstvo pravde objavilo je u utorak na svojoj internet prezentaciji nacrt revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23

"Nisam uspeo da pronađem, u ovom kratkom roku, ni jednu informaciju o tome gde bi Vlada, odnosno Ministarstvo pravde, identifikovalo koji su bili razlozi zbog kojih dosadašnje mere nisu bile realizovane u planiranim rokovima. Pogotovo nema osvrta na činjenicu da su izostali konkretni rezultati", kaže Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnosti Srbija u osvrstu na Nacrt revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23 u pristupnim pregovorima sa Evropskom unijom.

Srbija je ovo poglavlje, koje se odnosi na pravosuđe i osnovna prava, sa EU otvorila u julu 2016. godine. Podsetimo da je u nedavnom internom dokumentu Evropske komisije o napretku Srbije u poglavljima 23 i 24, u koji je Radio Slobodna Evropa (RSE) imao uvid, konstatovano da nedostaju opipljivi rezultati u reformi pravosuđa, borbi protiv korupcije, procesuiranju ratnih zločina i slobodi medija.

Ministarstvo pravde objavilo je u utorak na svojoj internet prezentaciji nacrt revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23, uzimajući u obzir, i uočene teškoće u realizaciji aktivnosti i pozvalo zainteresovane da se upoznaju sa tekstem i daju komentare. A prvi u seriji okruglih stolova, povodom revidiranog Nacrta, biće 5. februara.

"Revizija je uglavnom tehničke prirode. U njoj se konstatuju neke promene u zakonskom okviru, određuju se neki novi rokovi za realizaciju aktivnosti koje nisu bile sprovedene do sada", navodi Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija, nevladine organizacije, koja je još u decembru 2017. godine ocenila da Akcioni plan za Poglavlje 23 nikad nije ni bio dovoljno dobar i da je neophodno uraditi njegovu reviziju.

Ova organizacija je tada navela i da čak i tamo gde su aktivnosti sprovedene u celosti kako je planirano i u roku, to "nije donelo društvenu promenu zbog koje je akcioni plan donet".

U isto vreme je ministarka pravde Nela Kuborović izjavila da Ministarstvo ne beži od odgovornosti da postoje kašnjenja u ispunjenju svih mera predviđenih Akcionim planom.

"Podsećam da je Srbija sama sebi nametnula rokove za sprovođenje Akcionog plana, u nekim planovima smo možda bili previše ambiciozni i optimistični i zato će se raditi revizija Akcionog plana, ali samo u delu ispunjavanja rokova", objasnila je tada ministarka Kuburović.

Izmene bez načina za otklanjanje problema

U internom dokumentu Evropske komisije o napretku Srbije u poglavljima 23 i 24 koji služi za razmenu mišljenja među članicama EU, a u koji je RSE imao uvid u novembru, konstatovano je da "nema vidljivih rezultata" u oblasti borbe protiv korupcije. U dokumentu stoji da su "ograničeni" rezultati u efikasnoj istrazi, gonjenju i presuđivanju u slučajevima korupcije na visokom nivou. Takođe se tvrdi da nedostaje napredak kako u pogledu usvajanja ključnih zakona i zakonodavstva, tako i u praktičnoj implementaciji antikorupcijskih reformi. Ocenjujući da promene u prvom nacrtu revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23, ne ostavljaju dovoljno uverenja da će se bilo šta promeniti u budućnosti, Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija ukazuje na pristup informacijama od javnog značaja.

"Glavni problem je bio to što pristup nije bio obezbeđen u svim situacijama, kada je to i na osnovu postojećeg zakona obaveza, i to je posledica činjenice da Vlada Srbije ni u jednom slučaju, kada je trebalo obezbediti izvršenje rešenja Poverenika (za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti), to nije učinila. Takođe, imamo u procesu od marta 2018. godine, izmene i dopune tog zakona, koje između ostalog sadrže i neke norme koje mogu umanjiti postojeći nivo prava na pristup informacijama kada je reč o preduzećima u državnom vlasništvu", kaže Nenadić, dodajući da nema ni jedne reči u ovom Akcionom planu o tome na koji način bi ti problemi trebalo da se otklone.

Drugi primer, koji navodi Nenadić, tiče se javnih nabavki. Iako se, kaže, predviđaju nove aktivnosti, poput toga da se prati kako se kažnjava korupcija u javnim nabavkama i određuje se Republičko javno tužilaštvo da sačini evidenciju o tome, ipak nema nikakvih novih aktivnosti kada je reč o otkrivanju korupcije i njenoj prevenciji.

"Štaviše izmene Zakona o javnim nabavkama koje bi mogle da posluže tome da prevencija korupcije i nadzor nad javnim nabavkama budu efikasniji sada se pominju isključivo u kontekstu usklađivanja sa novim direktivama EU, a ne i u vezi sa efikasnijim sistemom za borbu protiv korupcije", kaže Nenadić.

Kada je u aprilu prošle godine predao premijerki Srbije Ani Brnabić izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije u procesu pristupanja, šef Delegacije Evropske unije u Srbiji Sem Fabrici rekao je da je konstatovano da je određeni napredak napravljen u unapređenju pravosuđa, ali i da je politički uticaj na pravosuđe pitanje koje još nije rešeno.

Prvim Nacrtom revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23, promena Ustava u oblasti pravosuđa, koja bi trebalo da garantuje nezavisnost pravosuđa, predviđena je za drugi i treći kvartal ove godine, nakon čega bi do kraja godine usledilo usvajanje seta pravosudnih zakona. Prvobitno je rok za donošenje novog Ustava bio do kraja 2017. godine.

Neki delovi iz revizije Akcionog plana nisu u skladu sa stanjem na terenu, kao na primer kada je reč o predsednicima sudova, ukazuje Milan Antonijević, koordinator radne grupe Nacionalnog konventa o EU za Poglavlje 23. Nacionalni konvent o EU predstavlja platformu u okviru koje se vodi dijalog između predstavnika vlade i civilnog društva o temama koje se tiču pristupanja Srbije EU.

"Govori se o tome da se mera izbora predsednika sudova briše zbog toga što je sprovedena u potpunosti, međutim, kada pogledate stanje na terenu, još uvek imamo vršioce funkcija predsednika sudova što je negde viđeno kao mogućnost direktnog uticaja na pravosuđe. I ne vidim onda logiku zbog čega se ovakva mera briše jer nije sprovedena", ukazuje Antonijević. Govoreći o reviziji Akcionog plana u oblasti osnovnih prava, Antonijević kaže da se vidi šta je sve obrisano u dokumentu, a da se ne vidi razlog zbog kojeg je to učinjeno. "Neke mere su brisane, neki rokovi su obrisani, a nisu stavljeni novi. Tako da kada prođete kroz dokument vidite samo šta je obrisano, a ništa novo nije dodato, pa ne vidim kakva je bila logika", ukazuje Antonijević.

Kada je u maju prošle godine šefica Pregovaračkog tima za vođenje pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji Tanja Mišćević najavila reviziju akcionih planova za poglavlja 23 i 24, ona je tada rekla da su u novom Nacionalnom programu za usvajanje pravnih tekovina EU pomereni ciljevi sa 2018. na 2021, ali da je uzeto u obzir da pregovarački proces mora biti završen dve godine pre zvaničnog ulaska u EU, za šta je data 2025. kao okvirna godina.

Nedozvoljena donacija SNS-u od 1,3 miliona evra

CINS, 22. januara 2019.

Srpska napredna stranka dobila je na poklon prostorije na Novom Beogradu čija vrednost od oko 1,3 miliona evra prevazilazi zakonom dozvoljeni limit. Prostor je donirao Velibor Jovanović, odbornik SNS iz Kruševca, koji ga je godinu dana ranije kupio za oko 250 hiljada evra. Ukoliko se pokaže da je na ovaj način prekršen zakon, prostorije bi morale da budu oduzete.

Pet lokala ukupne površine 590 metara kvadratnih na trećem spratu zgrade u ulici Palmira Toljatija na Novom Beogradu, u tzv. Starom Merkatoru, pripale su Srpskoj naprednoj stranci (SNS) u decembru 2017. godine. Velibor Jovanović, odbornik SNS-a, i Aleksandar Vučić, predsednik Srbije i vladajuće partije, sklopili su Ugovor o poklonu uz obavezu da taj prostor koristi Gradski odbor stranke u Beogradu.

Iako se u Ugovoru ne navodi cena nepokretnosti odnosno vrednost poklona, u finansijskom izveštaju SNS-a se vidi da je Jovanović 2017. donirao stranci poslovne prostorije u vrednosti od 156 miliona dinara ili oko 1,3 miliona evra.

Sve poreze i troškove nastale na osnovu ovog ugovora snosi SNS, a samo javni beležnik je naplatio oko 200 hiljada dinara.

Nemanja Nenadić, iz organizacije Transparentnost Srbija, kaže da ne vidi nijedan razlog zašto SNS nije kupio navedenu nekretninu.

„Sam SNS raspolaže velikim sredstvima iz budžeta i Zakon (o finansiranju političkih aktivnosti) je 2014. godine izmenjen tako da tim sredstvima mogu da se kupuju nekretnine“, objasnio je Nenadić.

Ove prostorije stranka je i ranije koristila tako što je plaćala zakup firmi Vetfarm. Farmaceutska kompanija Vetfarm je otišla u stečaj 2013. godine i od tada se prodajom imovine preduzeća namiruju njegovi poverioci. Prema podacima sa sajta Agencije za licenciranje stečajnih upravnika, prostorije u Palmira Toljatija su prodate u oktobru 2016. godine Veliboru Jovanoviću po ceni od oko 250 hiljada evra, odnosno pet puta manjoj vrednosti od one koja je predstavljena u izveštaju SNS-a. Od kupovine do poklona prošlo je svega nešto više od godinu dana.

Jovanović je odbornik SNS-a u Skupštini Grada Kruševca, direktor kruševačke filijale Auto-moto saveza i vlasnik više preduzeća, između ostalog i privatizovane Radio televizije Trstenik.

On je takođe direktor u dve firme koje se nalaze u vlasništvu Vladana Gašića, sina Bratislava Gašića, direktora Bezbednosno-informativne agencije. Reč je o firmi BNZ-HIGIJENIC u kojoj je Vladan suvlasnik i firmi SACO u kojoj je jedini vlasnik.

Zakon o finansiranju političkih aktivnosti propisao je na koje načine politički subjekti mogu primati priloge, odnosno donacije. Prilog može biti novac pojedinca ili firme, ali i poklon i usluge pružene bez naknade ili pod uslovima koji se razlikuju od tržišnih. Svaki prilog stranka je dužna da prijavi Agenciji, a ukoliko je on na godišnjem nivou veći od jedne prosečne zarade, mora biti objavljen i na sajtu stranke.

Međutim, Zakon propisuje i granice – koliku donaciju stranka sme da uzme.

Kada fizičko lice, poput Jovanovića, donira stranku, vrednost donacije za redovan rad na godišnjem nivou ne sme biti iznad dvadeset prosečnih mesečnih zarada, što je 2017. godine iznosilo oko 920 hiljada dinara. U slučaju da je donator firma ili kakvo drugo pravno lice, ovaj limit se podiže na dvesta prosečnih zarada. Ako donator prekorači ograničenje, stranka je, prema Zakonu o finansiranju političkih aktivnosti, dužna da u roku od 15 dana od dana prijema priloga vrati davaocu donaciju. To se, međutim, nije desilo.

Nenadić kaže da davanje prostorija na Novom Beogradu nije bilo dozvoljeno.

„Ne vidim drugo rešenje, u slučaju da bude poveden prekršajni postupak i SNS i odgovorno lice u SNS-u budu oglaseni krivim zbog nezakonitog poklona, ne vidim drugo rešenje u zakonu osim da se oduzme i to sredstvo pribavljeno izvršenjem prekršaja“, rekao je Nenadić.

Donacija u Kruševcu

Prostorije u Beogradu nisu prve koje je Jovanović poklonio SNS-u. On je u februaru 2016. godine predvodio konzorcijum od 20 građana koji je kupio prostorije koje je koristila Agrobanka u Kruševcu. Samo dva meseca kasnije, ugovorom ih je poklonio stranci. Reč je o 396 metara kvadratnih poslovnog prostora u Balkanskoj ulici u Kruševcu, vrednog nešto više od 13 miliona dinara i namenjenih tamošnjem Gradskom odboru.

Iako se nalazi u finansijskom izveštaju SNS-a, ovaj poklon nije prikazan kao prilog nego kao druga vrsta prihoda.

U slučaju prostorija u Kruševcu, Nenadić smatra da prvo treba utvrditi kolika je vrednost priloga svakog od članova konzorcijuma pa tek onda procenjivati da li je došlo do kršenja zakona.

Božo Drašković, nekadašnji član Odbora Agencije za borbu protiv korupcije, smatra da se postavlja pitanje da li je Agencija primetila ili joj je promaklo da primeti da je prekoračen zakonski limit.

„Plašim se da u ovoj zemlji važe različiti kriterijumi za onda kada si na vlasti i kada nisi na vlasti“, rekao je Drašković.

Na pitanje novinara CINS-a da li je i kada pokrenula postupke u ova dva slučaja, Agencija za borbu protiv korupcije nije odgovorila do objave teksta.

Stupar, Vetfarm i veza sa SNS-om

Prostorije na Novom Beogradu bile su u žiži javnosti i tokom kampanje za predsedničke i parlamentarne izbore 2012. godine, pre nego što su prešle u posed SNS-a. Pred izbore, Dušan Stupar, jedan od vlasnika Vetfarma, uhapšen je zbog navodnih malverzacija u Azotari Pančevo, zbog čega je istraga u toku.

Mediji su tada preneli izjavu Aleksandra Martinovića, nekadašnjeg člana Srpske radikalne stranke, a danas poslanika SNS-a, da je uhapšen jedan od finansijera SNS-a koji im je besplatno ustupio prostorije na Novom Beogradu. Prostorije kao vezu između naprednjaka i Stupara je spominjao i Boris Tadić, u tom trenutku predsednik Srbije, u jednom od TV duela sa Tomislavom Nikolićem, suparnikom na predstojećim izborima.

Stupar je nedavno za CINS ponovo negirao ove navode rekavši da je reč o budalaštinama kao i da su ove prostorije, kada je on bio vlasnik, vredele milion i po evra.

